

Tilfælde ikke i § 1. Senere er der jo Tale om visse Bestemmelser, som skulde fremme en saadan frivillig Tiendeafløsning, og det, som man der væsentlig har opholdt sig ved, er Bestemmelsen i § 5 om Stattefrihed. Jeg vil dog gerne her gøre opmærksom paa, at denne Stattebyrde, som hviler paa Tienden, kun udgør, som ærede Medlemmer jo godt vide, 50 Ore pr. Td. Tiendekorn, og at den Skat, der falder bort for det, der kan blive afløst efter denne Lov, vil ikke paalægge Staten nogen stor Byrde, det vil ikke have noget videre at sige, og det er et Spørgsmaal, om det i det hele taget har nogen Betydning for Tiendeyderne. Jeg nærer Tvivl i saa Henseende. I alt Fald tror jeg, at man har Ret, naar der i det andet Ting fra begge Sider er talt om, at denne Stattelettelse paa en vis Maade vil blive delt mellem Tiendeyderne og Tiendejerne. Naar man tager Hensyn til, hvorledes det muligvis i Fremtiden vil gaa med Kapitelstaksten, mener jeg, at den Opmuntring til frivillig Overenskomst, der skulde ligge heri, er meget ringe og maasse intet værd. Tiendejerne ville sandsynligvis blive ved at haabe paa, at Kapitelstaksten vil stige i Fremtiden. Den er som bekendt gaaet stærkt ned i en Række af Aar og staar nu temmelig lazt; men de ville naturligvis haabe paa, at den vil stige, og indrette deres Krav derefter. Men paa den anden Side er det en Selvfølge, i alt Fald efter mit Skøn, at der ikke kan ventes nogen Opgang, men snarere en Nedgang. Og hvis der nu porettes frivillige Overenskomster efter Tiendejerne Skøn, kan det være muligt, at Tiendeyderne gennem den Slags Overenskomster paalægge sig Byrder, der ere større end den Smule Stattelettelse, de kunne opnaa. At man har forladt den gamle Vej, som man dog har været enig om i en lang Række af Aar var den eneste til Fremme af en virkelig Afløsning, skal jeg ikke komme ind paa. Jeg skal blot minde om, at den Vej, ad hvilken Tienden er afløst i de fleste andre Lande rundt om os, er gennem en Slags Tvang. Men, som sagt, det er aldeles unyttigt at komme ind paa Betragtninger i saa Henseende. Jeg skal slutte med at udtale, at Lovforslaget i den foreliggende Skikkelse er meget lidt værd, og jeg tvivler meget om, at det vil fremkalde ret mange Overenskomster, flere end det allerede er Tilfældet. Jeg skal derfor ikke blande mig videre ind i Lovforslagets Behandling, og afholde mig fra at stemme over dets endelige Betingelse.

Th. Nielsen: Det ærede 4de Medlem for 1ste Kreds (Oct. Hansen) udviklede jo

meget udførlig, at han ikke skønnede, der var mindste Samfundstrang til at faa et Lovforslag som dette. Jeg tror nu ikke, jeg er i Stand til at kunne overbevise den ærede Landsstingsmand, men skal henvisse til, hvad den ærede sidste Taler har fremført, idet han jo har imødegaaet ham paa flere Omraader. Jeg skal dernæst henvisse til Tiendens Oprindelse. Tienden var jo oprindelig en Indtægtskat af alt Brutto-udbytte af Arbejdet, enten det fremkom ved Landbruget eller ved andet Arbejde. Den var jo nemlig tidligere en Ydelse af alt, hvad der blev født, af Kval, af Føl, af Lam, af Vildt, af Fisk — for vi have ogsaa haft en FiskeTiende — ja Arbejderne have endog maattet yde Tiende af deres Arbejde i Form af Høstdage. Men det hele har jo i Tidens Løb udviflet sig saaledes, at nu kun Bondejorden er bleven tilbage som tiendepligtig — ja, naar jeg siger Bondejord, maa jeg dog dertil sige, at det er mig vel bekendt, at der er Bønder der have tiendesfri Jord, men Bondejord, det, man er vant til at kalde Bondejord, har jo i Reglen beholdt sin Tiendepligt. Denne udgør ca. 7 Mill. Kr. om Aaret; det vil kapitaliseret sige: 175 Millioner Kr. En aarlig Udgift af henved 7 Mill. Kr. bliver saadan noget som 23 Kr. pr. Td. Hartkorn, idet der er henved 300,000 Tdr. Hartkorn. — Jeg er i den Henseende enig med det ærede 1ste Medlem for 8de Kreds (Breinholt) saavel som med den ærede sidste Taler, at det er et Trællemærke paa Jorden, og selve Tiendens Historie er jo desværre tillige en lang Historie om Bondestandens Nedgang og om forsmædelige Tider for Bondestanden, saa jeg kan ikke skønne andet, end at der er den største Grund til at saa Tienden afløst, og jeg nærer ogsaa den Tro, at det vil tjene et af de Skel, som nu findes mellem det store og det smaa Hartkorn.

Jeg vil nu spørge den ærede sidste Taler, hvorledes han tror, at Tienden skal blive afløst. Der har jo i det andet Ting været forelagt et Forslag om, at Tiendejerne kun skulde have 4 Femte dele af Tiendeværdien i Afsløsningssum — det vil sige: de skulde kun have det tyvedobbelte af Tiendeydelsens Gennemsnitsværdi. Men hvorledes tror det ærede Medlem, at det vil kunne ske, naar han ser, at det ærede 4de Medlem for 1ste Kreds (Oct. Hansen), hans egen Meningsstælle, vil sætte sig derimod; hvorledes antager det ærede Medlem, at den tiendesfri Jord vil stille sig dertil? og hvorledes vil vel Rådstadsbefolkningen og i det hele taget de, der ikke yde Tiende,